

**Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Hâkimlerin Bağımsızlığı,
Etkinliği ve Sorumlulukları hakkında üye devletlere yönelik
CM/Rec(2010)12 sayılı Tavsiye Kararı**

(17 Kasım 2010 tarihinde 1098. Bakan Yardımcıları Toplantısında Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilmiştir.)

Bakanlar Komitesi, Avrupa Konseyi Tüzüğü'nün 15.b sayılı maddesi kapsamında,

İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin (bundan böyle "Sözleşme" olarak anılacaktır, ETS No. 5) 6. maddesini ("herkes, davasının, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, adil bir şekilde, kamuya açık olarak ve makul bir süre içinde görülmesini isteme hakkına sahiptir") ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ilgili içtihatlarını dikkate alarak;

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 1985 yılı Kasım ayında kabul edilen Birleşmiş Milletler Yargı Bağımsızlığı Temel İlkeleri'ni göz önünde bulundurarak;

Avrupa Hâkimleri Danışma Konseyinin (CCJE) görüşlerini, Avrupa Adaletin Etkililiği Komisyonunun (CEPEJ) çalışmalarını ve Avrupa Konseyi ile gerçekleştirilen çok taraflı görüşmeler çerçevesinde hazırlanan Hâkimlerle İlgili Mevzuat Hakkında Avrupa Şartı'nı dikkate alarak;

Hâkimlerin, adli görevlerini yerine getirirken insan hakları ve temel özgürlüklerin korunmasının sağlanması bakımından son derece önemli bir rol üstlendikleri hususuna dikkat çekerek;

Hukukun üstünlüğünün vazgeçilmez bir unsurunu teşkil eden ve hâkimlerin tarafsızlığı ve yargı sisteminin işleyişinin bir koşulu olan hâkimlerin bağımsızlığını teşvik etmeyi arzularak;

Yargı bağımsızlığı ile herkesin adil yargılanma hakkının güvence altına alındığını ve dolayısıyla bu durumun hâkimler için bir ayrıcalık anlamına gelmeyip insan hakları ve temel özgürlüklere saygı duyulması konusunda, herkesin adalet sistemine güven duymasını sağlayan bir güvence olduğunu vurgulayarak;

Etkin ve adil bir hukuk sistemi tesis edilebilmesi ve hâkimlerin, kendilerini yargı sisteminin işleyişine etkin bir şekilde adamaya teşvik edilebilmesi için konumlarının ve yetkilerinin teminat altına alınması gerektiğinin farkında olarak;

Herkesin menfaatlerinin korunmasını amaçlayan yargısal sorumluluk, görev ve yetkilerin usulüne uygun olarak yerine getirilmesinin sağlanması gerektiğinin bilincinde olarak;

Adli kurumların, hukukun üstünlüğü ilkesi doğrultusunda teşkilatlanması konusunda üye devletlerin farklı tecrübelerinden faydalanmayı arzu ederek;

Hukuk sistemleri, anayasal konular ve kuvvetler ayrılığına ilişkin yaklaşımlar bakımından söz konusu olan farklılıkları dikkate alarak;

İşbu Tavsiye Kararı kapsamındaki hiçbir ifadenin, hâkimlere üye devletlerin anayasaları veya hukuk sistemleri ile tanınan bağımsızlık güvencelerinin azaltılması amacı taşımadığını belirterek;

Bazı üye devletlerin anayasaları veya hukuk sistemleri uyarınca, işbu Tavsiye Kararı'nda bundan böyle "yargı kurulu" olarak anılacak olan kurulların oluşturulduğu hususuna dikkat çekerek;

Ortak bir yargı kültürünün oluşturulmasını teşvik etmek amacıyla, farklı üye devletlerin yargı mercileri ile hâkimleri arasındaki ilişkilerin geliştirilmesini temenni ederek;

Hâkimlerin bağımsızlığının ve etkinliğinin teşviki, hâkimlerin sorumluluklarının teminat altına alınıp daha etkin hale getirilmesi ve ayrıca bireysel olarak hâkimlerin ve genel olarak yargının rolünün güçlendirilmesi için gerekli tüm tedbirlerin desteklenmesi amacıyla, hâkimlerin bağımsızlığı, etkinliği ve rolü hakkındaki Rec(94)12 sayılı Tavsiye Kararı'nın önemli ölçüde güncellenmesi gerektiğini dikkate alarak,

Üye devletlerin hükümetlerine, yukarıda anılan Rec(94)12 sayılı Tavsiye Kararı'nın yerine geçen işbu Tavsiye Kararı'nın ekinde yer alan hükümlerin; mevzuat, politika ve uygulamalarında dikkate alınmasını ve hâkimlerin görevlerini söz konusu hükümlere uygun olarak yerine getirmelerini sağlamaya yönelik tedbirler almalarını tavsiye eder.

CM/Rec(2010)12 sayılı Tavsiye Kararı'nın Eki

I. Bölüm – Genel Hususlar

Tavsiye Kararı'nın Kapsamı

1. İşbu Tavsiye Kararı, anayasal konularla ilgilenenler de dâhil olmak üzere, adli görev ifa eden herkes için geçerlidir.
2. İşbu Tavsiye Kararı'nda yer alan hükümler, sadece meslekten hâkimler için geçerli olduğu bağlamdan açıkça anlaşılmadığı sürece meslekten olmayan hâkimler için de geçerlidir.

Yargı Bağımsızlığı ve Ne Ölçüde Güvence Altına Alınması Gerektiği Hususu

3. Sözleşme'nin 6. maddesinde belirtildiği üzere, bağımsızlığın amacı; herkese, davasının sadece hukuki temellere dayanılarak ve usulsüz şekilde etki altında kalınmaksızın yürütülecek olan adil bir yargılama ile karara bağlanması yönündeki temel hakkını temin etmektir.
4. Bireysel olarak hâkimlerin bağımsızlığı, bir bütün olarak yargının bağımsızlığının sağlanmasıyla güvence altına alınır. Bu bağlamda, hâkimlerin bağımsızlığı, hukukun üstünlüğünün temel bir unsurudur.
5. Hâkimler; davaları, hukuka ve olayları yorumlamalarına uygun olmak suretiyle, tarafsız bir şekilde karara bağlama konusunda sınırsız özgürlüğe sahip olmalıdır.
6. Hâkimlere; otoritelerinin devamı, mahkemenin onurunun korunması ve görevlerinin ifası için kullanmaya muktedir olacakları ölçüde yetkiler tanınmalıdır. Devlet kurumları veya temsilcileri de dâhil olmak üzere, herhangi bir dava ile ilgisi olan herkes hâkimlerin otoritesi altındadır.
7. Hâkimlerin ve yargının bağımsızlığı, üye ülkelerin anayasaları kapsamında veya yasa düzeyinde öngörülebilecek daha açık kurullarla mümkün olabilecek en üst seviyede hükme bağlanmalıdır.
8. Hâkimler, bağımsızlıklarının tehlikede olduğu kanaatine vardıkları hallerde, yargı kuruluna veya başka bir bağımsız makama başvurabilmeli veya bu hususta etkin iç hukuk yolları mevcut olmalıdır.
9. Bir dava, geçerli bir neden olmadan, ilgili hâkimden alınmamalıdır. Davanın hâkimden alınmasına ilişkin bir karar, bir yargı merci tarafından, önceden belirlenmiş nesnel ölçütlere dayanılarak ve şeffaf bir usul izlenmek suretiyle alınmalıdır.
10. Hâkimlerin her bir davada sahip oldukları yeterlilik konusunda, kanunla getirilen tanıma dayanarak karar vermesi gereken kişiler, bizzat hâkimlerin kendileridir.

II. Bölüm – Dış Bağımsızlık

11. Hâkimlerin dışarıya karşı bağımsızlığı, kendi menfaatleri için tanınan bir imtiyaz veya ayrıcalık olmayıp tarafsız bir adalet arayışı ve beklentisi içinde olan kişiler ve hukukun üstünlüğü yararına olan bir durumdur. Hâkimlerin bağımsızlığı; özgürlüğün, insan haklarına saygının ve hukukun tarafsız bir şekilde uygulanmasının bir güvencesi olarak değerlendirilmelidir. Hâkimlerin tarafsızlığı ve bağımsızlığı, tarafların mahkeme önünde eşitliğinin güvence altına alınmasında esastır.

12. Hâkimler ve yargı organları, bağımsızlıklarına hanel getirmeksizin, adaletin etkin ve etkili şekilde tesis edilmesinin kolaylaştırılması amacıyla, mahkemelerin yönetimi ve idaresi ile ilgilenen kurumlar ve kamu makamlarıyla ve ayrıca hâkimlerin çalışmalarıyla bağlantılı görevleri olan kişilerle yapıcı iş ilişkileri içinde olmalıdır.

13. Hâkimlerin bağımsızlığının ve tarafsızlığının korunması ve geliştirilmesi ile birlikte bu unsurlara saygı gösterilmesinin sağlanması için gerekli tüm tedbirler alınmalıdır.

14. Kanunlarda, hâkimler üzerinde usulsüz bir şekilde nüfuz kullanmaya çalışan kişiler hakkında yaptırımlar öngörülmalıdır.

15. Kararlar gerekçeli olmalı ve aleni bir şekilde ilan edilmelidir. Hâkimler, kararlarının gerekçelerinin haklılığını başka bir şekilde ortaya koymakla yükümlü olmamalıdır.

16. Hâkimlerin kararları, kanunda öngörülen temyiz veya yeniden yargılama yolu dışında herhangi bir incelemeye tabi tutulmamalıdır.

17. Yürütme ve yasama organları; genel af, özel af ve benzeri tedbir kararları dışında, yargı kararlarını geçersiz kılacak kararlar almamalıdır.

18. Yürütme ve yasama organları, hâkimlerin kararları hakkında yorumda bulunmaları durumunda, yargının bağımsızlığını zedeleyecek veya kamuoyunun yargıya olan güvenini sarsacak herhangi bir eleştiride bulunmaktan kaçınmalıdır. Ayrıca söz konusu organlar, temyize başvurma niyetinde olduklarını belirtmek dışında, hâkimlerin kararlarına uymak istedikleri konusunda şüpheye düşülmesine yol açacak eylemlerden de kaçınmalıdır.

19. Adli işlemler ve adaletin tesis edilmesine ilişkin meseleler, kamuoyunu ilgilendiren konulardır. Ancak, adli konular hakkında bilgi alma hakkı kullanılırken yargı bağımsızlığının getirdiği sınırlamalar dikkate alınmalıdır. Mahkemelerin sorumluluğunda ya da yargı kurulları veya diğer bağımsız makamların bünyesinde mahkeme basın sözcülüğü veya basın ve iletişim birimlerinin kurulması teşvik edilmelidir. Hâkimler, basın ve medya ile olan ilişkilerinde kendilerini sınırlamalıdır.

20. Hizmet ettikleri toplumun bir parçası olan hâkimler, halkın güveni olmadan adaleti etkin bir şekilde sağlayamaz. Hâkimler, toplumun yargı sisteminden beklentileri ve sistemin işleyişine ilişkin şikâyetleri hakkında bilgi sahibi olmalıdır. Yargı kurulları veya diğer bağımsız makamlar tarafından kurulan ve bu tür geri bildirimlerin alınmasını sağlayacak daimi mekanizmalar, bu duruma katkı sağlayacaktır.

21. Hâkimler, resmi görevleri dışında faaliyetlerde de yer alabilir. Hâkimlerin katılabileceği faaliyetler, fiili veya algılanan menfaat çatışmalarını önlemek amacıyla, tarafsızlık ve bağımsızlıklarına ters düşmeyecek faaliyetlerle sınırlandırılmalıdır.

III. Bölüm – İç Bağımsızlık

22. Yargı bağımsızlığı ilkesi, her hâkimin, hüküm verme görevlerinin ifasında bağımsız olması anlamına gelir. Hâkimler, kararlarını verirken bağımsız ve tarafsız olmalı ve yargı bünyesindeki merciler de dâhil olmak üzere herhangi bir çevreden gelebilecek doğrudan veya dolaylı kısıtlamalardan, usulsüz nüfuz kullanmaktan, baskı, tehdit veya müdahalelerden uzak bir şekilde hareket etmelidir. Yargıdaki hiyerarşik yapı, bireysel bağımsızlığı zedelememelidir.

23. Üst derece mahkemeleri, hukuk yolları hakkında kanuna uygun olarak karar verme süreci veya ön karar aşaması dışında, hâkimlere, davaları ne şekilde karara bağlamaları gerektiği konusunda talimat vermemelidir.

24. Mahkemelerde davaların dağıtımı, bağımsız ve tarafsız bir hâkim tarafından yargılanma hakkının güvence altına alınması amacıyla, önceden belirlenmiş nesnel ölçütlere göre gerçekleştirilmelidir. Davanın taraflarından birinin veya davanın sonucuyla ilgilenen başka herhangi bir kişinin isteklerinin bu konuda herhangi bir etkisi olmamalıdır.

25. Hâkimler, bağımsızlıklarını güvence altına almayı, menfaatlerini korumayı ve hukukun üstünlüğünü teşvik etmeyi amaçlayan meslek kuruluşları kurmakta ve bu kuruluşlara üye olmakta serbest olmalıdır.

IV. Bölüm – Yargı Kurulları

26. Yargı kurulları, yargının ve bireysel olarak hâkimlerin bağımsızlığını güvence altına almayı ve böylelikle yargı sisteminin etkin bir şekilde işlemesine katkı sağlamayı amaçlayan, yasayla veya anayasa uyarınca kurulmuş bağımsız organlardır.

27. Bu tür kurulların üyelerinin en az yarısı, yargıda çoğulculuk anlayışı dikkate alınmak suretiyle, yargının tüm seviyelerindeki meslektaşları tarafından seçilen hâkimlerden oluşmalıdır.

28. Yargı kurulları, hâkimlere ve topluma karşı son derece şeffaf olmalı ve bu bağlamda, ilgili usulleri önceden belirlemeli ve kararlarını gerekçelendirmelidir.

29. Yargı kurulları, görevlerini ifa ederken, bireysel olarak hâkimlerin bağımsızlığına müdahale etmemelidir.

V. Bölüm – Bağımsızlık, Etkinlik ve Kaynaklar

30. Hâkimlerin ve yargı sisteminin etkin olması; herkesin haklarının korunması, Sözleşme'nin 6. maddesinde belirtilen koşullara uyulması, hukuk güvenliği ve kamuoyunun hukukun üstünlüğüne güven duymasının sağlanması bakımından gerekli bir koşuldur.

31. Etkinlik, sorunlar hakkında hakkaniyete uygun bir değerlendirme yapılmasının ardından makul bir süre içerisinde nitelikli kararlar verilmesi anlamına gelir. Her hâkim, icrası kendi görev alanına giren kararların uygulanması da dâhil olmak üzere, sorumlu olduğu davaların etkin bir şekilde yürütülmesini sağlamakla yükümlüdür.

32. Yargı sisteminin teşkilatlanması ve işleyişinden sorumlu makamlar; hâkimlere, görevlerini yerine getirmeleri için gerekli koşulları sağlamakla yükümlüdür ve bu makamlar, hâkimlerin bağımsızlığını ve tarafsızlığını koruyup bu unsurlara saygı gösterilmesini sağlarken, aynı zamanda etkinlik koşulunu da yerine getirmelidir.

Kaynaklar

33. Her devlet; mahkemelere, Sözleşme'nin 6. maddesinde belirtilen standartlara uygun şekilde görev yapmaları ve hâkimlerin etkin bir şekilde çalışabilmeleri için gerekli kaynak, imkân ve donanımları sağlamalıdır.

34. Hâkimlere, usule ilişkin kararlar alırken, bu tür kararların mali sonuçlarının söz konusu olacağı hallerde, uygun bir karara varabilmeleri için gerekli olabilecek bilgiler sağlanmalıdır. Kaynakların en etkin şekilde kullanılması şartı, hâkimlerin belirli bir davada karar verme yetkilerini tek başına sınırlamamalıdır.

35. Mahkemelerde yeterli sayıda hâkim ve uygun niteliklere sahip destek personeli görevlendirilmelidir.

36. Mahkemelerdeki aşırı iş yükünün azaltılması ve önlenmesi amacıyla, adli olmayan görevlerin uygun niteliklere sahip başka kişilere verilmesi hususunda, yargı bağımsızlığı ilkesine uygun tedbirler alınmalıdır.

37. Gerek ilgili makamlar gerekse hâkimler tarafından, elektronik dava yönetim sistemlerinin ve bilişim ve iletişim teknolojilerinin kullanımı desteklenmeli ve aynı şekilde, bunların mahkemelerde kullanımının yaygınlaştırılması teşvik edilmelidir.

38. Hâkimlerin güvenliğini sağlamak amacıyla gerekli tüm tedbirler alınmalıdır. Bunlar arasında, mahkemelerin ve tehdit veya şiddet olaylarının mağduru olmuş veya olabilecek olan hâkimlerin korunması gibi tedbirler yer alabilir.

Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları

39. Alternatif uyuşmazlık çözüm mekanizmalarının oluşturulması teşvik edilmelidir.

Mahkemelerin İdaresi

40. Yargı sisteminin bütçesi hazırlanırken, varsa yargı kurullarına veya mahkemelerin idaresinden sorumlu diğer bağımsız kurumlara, bizzat mahkemelere ve/veya hâkimlerin oluşturduğu meslek kuruluşlarına danışılabilir.

41. Hâkimler, mahkemelerin idaresinde yer almaya teşvik edilmelidir.

Değerlendirme

42. Üye devletler, adaletin daha etkin bir şekilde işlemesine ve niteliğinin sürekli olarak iyileştirilmesine katkı sağlamak amacıyla, işbu Tavsiye Kararı'nın 58. fıkrasında belirtildiği gibi, hâkimlerin adli merciler tarafından değerlendirmeye tabi tutulmalarına ilişkin sistemler geliştirebilir.

Uluslararası Boyut

43. Devletler, yabancı veya uluslararası unsurların söz konusu olduğu davalarda, mahkemelere, hâkimlerin görevlerini etkin bir şekilde yerine getirebilmeleri ve uluslararası işbirliğinin ve hâkimler arasındaki ilişkilerin desteklenmesi için gerekli olabilecek uygun imkânları sağlamalıdır.

VI. Bölüm – Hâkimlerin Statüsü

Seçim ve Kariyer

44. Hâkimlerin seçim ve kariyerlerine ilişkin kararlar, kanunla veya ilgili makamlarca önceden belirlenmiş olan nesnel ölçütlere dayanılarak alınmalıdır. Bu tür kararlar alınırken liyakat esası geçerli olmalı ve bu bağlamda, davaları insan onuruna saygı çerçevesinde kanunları uygulamak suretiyle karara bağlamak için gereken ehliyet, nitelik ve beceriler göz önünde bulundurulmalıdır.

45. Hâkimlere veya hâkim adaylarına karşı cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya başka bir görüş, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlığa mensubiyet, servet, maluliyet, doğum, cinsel yönelim ve benzeri nedenlerle ayrımcılık yapılmamalıdır. Hâkim veya hâkim adayının ilgili devletin vatandaşı olması koşulu, ayrımcılık olarak değerlendirilmemelidir.

46. Hâkimlerin seçim ve kariyerleri hakkında karar veren merci, yasama ve yürütme organlarından bağımsız olmalıdır. Söz konusu merciin bağımsızlığının güvence altına alınması için üyelerinin en az yarısının meslektaşları tarafından seçilecek hâkimlerden oluşması gerekir.

47. Ancak, anayasa veya diğer yasa hükümlerinde devlet başkanı, hükümet veya yasama organının, hâkimlerin seçimi ve kariyerleri konusunda karar almasının öngörüldüğü hallerde, üyelerinin önemli bir bölümü hâkimlerden oluşan bağımsız ve yetkili bir makamın (IV. Bölümde bahsedilen yargı kurulları için geçerli kurallara hâle getirmeksizin), atamalardan sorumlu merci tarafından uygulamada dikkate alınacak tavsiyelerde bulunmasına veya görüş bildirmesine izin verilmelidir.

48. İşbu Tavsiye Kararı'nın 46. ve 47. fıkralarında bahsedilen bağımsız makamların üyelerinin seçimi, mümkün olan en geniş temsil imkânı sağlanacak şekilde gerçekleştirilmelidir. İlgili usuller şeffaf olmalı ve alınan kararların gerekçeleri, talep etmeleri halinde, başvuran kişilere bildirilmelidir. Başarısız olan bir adaya, karara veya en azından kararın alınmasında izlenen usule itiraz etme hakkı tanınmalıdır.

Hâkimlik Teminatı ve Azledilememe

49. Hâkimlik teminatı ve azledilememe, hâkimlerin bağımsızlığının kilit unsurlarıdır. Buna göre; hâkimler, eğer zorunlu emeklilik yaşı mevcut ise bu yaşa kadar hâkimlik teminatına sahip olmalıdır.

50. Hâkimlerin görev süresi kanunla belirlenmelidir. Tayinle göreve getirilen bir hâkimin görevine, ancak kanunla belirlenen disiplin veya ceza hükümlerini ağır şekilde ihlal etmesi halinde veya adli görevlerini yerine getiremeyecek olması durumunda son verilebilir. Erken emeklilik, ancak ilgili hâkimin talebi halinde veya sağlık gerekçesiyle mümkün olabilir.

51. Adaylık sürecinin söz konusu olduğu veya belirli süreliğine yapılan alımlarda, atamanın onaylanması veya yeniden atama yapılmasına ilişkin kararlar, yargının bağımsızlığının tam anlamıyla gözetilmesi bakımından, işbu Tavsiye Kararı'nın 44. fıkrasına uygun olarak alınmalıdır.

52. Hâkimler, yargı teşkilatında reforma gidilmesi veya disiplin cezaları gibi durumlar dışında, kendileri istemedikleri sürece yeni bir göreve atanmamalı veya görev yerleri değiştirilmemelidir.

Maaş

53. Meslekten hâkimlerin maaşlarını düzenleyen sistemin temel kuralları kanunda belirtilmelidir.

54. Hâkimlerin maaşı, meslekleri ve sorumlulukları ile orantılı olmalı ve onları, kararlarını etkilemeye yönelik teşviklere karşı koruyacak yeterlilikte olmalıdır. Hastalık, annelik veya babalık izni gibi durumlarda makul bir maaşın ödenmeye devam edilmesine ve ayrıca çalışma sürecinde alınan maaşa göre makul bir emekli maaşının ödenmesine ilişkin güvenceler mevcut olmalıdır. Özellikle hâkimleri hedef alan maaş kesintilerine karşı güvence olarak, belirli yasa hükümleri getirilmelidir.

55. Hâkimlerin asli maaşlarının performansa bağlı olmasını sağlayacak sistemlerden kaçınılmalıdır. Zira bu tür sistemler, hâkimlerin bağımsızlığı açısından sıkıntı yaratabilir.

Eğitim

56. Hâkimlere, teorik veya uygulamalı olarak başlangıç ve hizmet içi eğitim hizmeti sunulmalı ve bu hizmet, tamamen devlet tarafından finanse edilmelidir. Söz konusu eğitim kapsamında,

adli görevlerin ifasına ilişkin ekonomik, sosyal ve kültürel konular yer almalıdır. Eğitimin yoğunluğu ve süresi, daha önceki mesleki tecrübeler ışığında belirlenmelidir.

57. Bağımsız bir makam, eğitimin özerkliğini tamamen gözetmek suretiyle, başlangıç ve hizmet içi eğitim programlarının, yargı görevinin gerektirdiği açıklık, yetkinlik ve tarafsızlık koşullarına uygun olmasını sağlamalıdır.

Değerlendirme

58. Hâkimlerin değerlendirmeye tabi tutulması amacıyla adli makamlarca kurulabilecek sistemler, nesnel ölçütlere dayalı olmalıdır. Bu ölçütler, yetkili adli merci tarafından yayınlanmalıdır. Hâkimlerin kendi faaliyetlerine ve bu faaliyetlerle ilgili olarak yapılan değerlendirmelere ilişkin görüşlerini açıklamalarına olanak tanıyacak ve ayrıca yapılan değerlendirmelere karşı bağımsız bir makam veya mahkeme önünde itiraz imkânı sunacak bir usul izlenmelidir.

VII. Bölüm – Görev ve Sorumluluklar

Görevler

59. Hâkimler, dava sürecinde kişi onuruna saygı çerçevesinde hareket ederek, herkesin hak ve özgürlüklerini eşit ölçüde korumalıdır.

60. Hâkimler, her durumda bağımsız ve tarafsız hareket etmeli ve bu bağlamda, tarafların her birine adil yargılanma imkânı tanımalı ve gerektiğinde usule ilişkin konuları açıklamalıdır. Hâkimler, dava sürecini usulsüz bir şekilde etkilemeye çalışan dış unsurlara bu imkânı vermeyecek şekilde hareket etmeli ve bu şekilde hareket eder görünmelidir.

61. Hâkimler, kendilerine havale edilen davalar hakkında karar vermelidir. Hâkimler, ancak kanunda belirtilen geçerli sebeplerin varlığı halinde davadan çekilmeli veya davaya bakmayı reddetmelidir.

62. Hâkimler, her davayı, titizlikle ve makul bir süre içinde yürütmelidir.

63. Hâkimler, kararlarında, gerekçeleri açık bir şekilde ve net ve anlaşılır bir dilde belirtmelidir.

64. Hâkimler, uygun olan davalarda, tarafları dostane çözüm yoluna gitmeye teşvik etmelidir.

65. Hâkimler, düzenli olarak yeterliliklerini güncel koşullara uygun hale getirmeli ve geliştirmelidir.

Sorumluluk ve Disiplin İşlemleri

66. Hâkimler tarafından davaları karara bağlamak amacıyla gerçekleştirilen kanunu yorumlama, maddi olayları veya delilleri değerlendirme işlemleri; kötü niyet ve ağır ihmâl halleri dışında, onlar açısından hukuki sorumluluk veya disiplin sorumluluğu doğurmamalıdır.

67. Hâkimlerin hukuki sorumluluğu, ancak devlet tarafından, tazminata hükmetmek zorunda kalınması halinde, dava açılması suretiyle tespit edilmeye çalışılabilir.

68. Hâkimler tarafından davaları karara bağlamak amacıyla gerçekleştirilen kanunu yorumlama, maddi olayları veya delilleri değerlendirme işlemleri; kötü niyet hali dışında, onlar açısından cezai sorumluluk doğurmamalıdır.

69. Hâkimlerin görevlerini etkin ve usulüne uygun olarak yerine getirmemeleri halinde disiplin süreci başlatılabilir. Bu süreç, bağımsız bir makam veya mahkeme tarafından yürütülmelidir. Bu bağlamda, adil yargılanma hakkına ilişkin tüm güvenceler sağlanmalı ve hâkime, karar ve cezaya itiraz etme hakkı tanınmalıdır. Disiplin cezaları orantılı olmalıdır.

70. Hâkimler, verdikleri kararların temyiz mercilerince bozulması yahut düzeltilmesinden dolayı kişisel olarak sorumlu tutulmamalıdır.

71. Hâkimler, adli görev ifa etmedikleri durumlarda, herhangi bir vatandaş gibi özel hukuk, ceza hukuku ve idare hukuku çerçevesinde sorumludur.

VIII. Bölüm – Yargı Etiği İlkeleri

72. Hâkimler, faaliyetlerini, meslek etiği ilkeleri rehberliğinde gerçekleştirmelidir. Söz konusu ilkeler, disiplin cezası verilebilecek görevleri içerdiği gibi, aynı zamanda hâkimlere ne şekilde davranacakları konusunda da rehberlik eder.

73. Söz konusu ilkeler, kamuoyunun hâkimlere ve yargıya güven duymasını sağlaması gereken yargı etiği belgelerinde yer almalıdır. Bu tür belgelerin oluşturulması sürecine hâkimler öncülük etmelidir.

74. Hâkimler, yargı bünyesindeki bir organdan, etik ilkeleri konusunda tavsiye isteyebilmelidir.

